

**TURUN
YLIOPISTO**

Kasvatustyön jakautuminen opettajien ja huoltajien väillä COVID-19 aikana

ROKL0724 Kandidaatintutkielma
Varhaiskasvatuksen opettajan tutkinto,
Turun Yliopisto, Toukokuu 2024

Laatija:
Vanessa Peltonen
(286263)

Toukokuu.2024
Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidatutkielma / Pro gradu -tutkielma / Lisensiaatintutkielma

Oppiaine: Kandidaatin tutkielma

Tekijä(t): Vanessa Peltonen

Otsikko: Kasvatus työn jakautuminen COVID-19 pandemian aikana.

Ohjaaja(t): Timo Ruusuvirta

Sivumäärä: 28 sivua

Päivämäärä: 23.4.2024

Tiivistelmän tyyli on **Abstract**.

Tiivistelmä

Erilaiset uudenlaiset tilanteet, kuten pandemiat tuottavat aina haasteita opetuksen järjestämisessä. COVID-19 pandemia oli esimerkki siitä, että kaikkiin uusiin tilanteisiin ei voida valmistautua etukäteen. COVID-19 pandemia siirsi pienet lapset esi- ja alkuopetuksesta etäopetukseen. Opettajille siirtyi suuri vastuu, siitä miten pystyy havainnoimaan etäyhteyden välillä lasten oppimista ja tuen tarpeita. Samoin huoltajien vastuu lasten huolehtimisesta kasvoi huomattavasti. 6–8-vuotiaat lapset ovat siinä iässä vielä, että he tarvitsevat paljon tukea oppimisessa ja tehtävien teossa. Nyt vastuu opetuksesta siirtyi osittain opettajilta huoltajille etäopetuksen siirtyessä. Tutkielman tarkoitus oli selvittää esi- ja alkuopetuksen ikäisten lasten huoltajien kokemuksia COVID-19 pandemian aikaisesta opetuksesta sekä selvittää miten opettajat ovat kokeneet etäopetuksen järjestämisen. Tutkimuskysymykset olivat seuraavat: Miten COVID-19 vaikutti opetuksen järjestämiseen. Ja miten huoltajat kokivat pandemia aikaisen vastuun oman lapsensa oppimisesta?

Tutkielman tutkimusmenetelmä on laadullinen tutkimus, joka toteutettiin kyselytutkimuksella. Tutkimukseen osallistuivat, sekä huoltajat että opettajat. Aineiston analyysi tehtiin laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysi kriteereitä noudattaen. Tutkimukseen osallistui yhteensä 27 ihmistä. Vastausmäärät jakautuivat seuraavasti: huoltajia oli 10 ja opettajia 17.

Tutkimuksen tuloksissa nousi esille opettajan suuri merkitys opetuksen järjestämisessä, opetuksen suunnittelun tärkeys, kodin merkitys lapsen oppimisen polulla, opettajan oma asenne ja mielenkiinto uusia opetusvälineitä kohtaan, sekä kodin ja koulun välinen yhteistyö.

Avainsanat: *Etäopetus, koronapandemia, poikkeusolot, oppiminen, kasvattaminen, vanhemmat, kasvatustyö, alkukasvatus, esiopetus*

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
1.1 Suomalainen koulutusjärjestelmä	5
2.1 Esiopetus Suomessa	5
3.2 Perusopetus Suomessa	7
2 Tutkimus menetelmät	9
2.1 Tutkimuksen tausta ja tarkoitus	9
2.2 Tärkeys ja merkittävyys	9
2.3 Tutkimuksen toteuttaminen	10
2.4 Aineiston keruu	10
2.5 Kyselyyn osallistuminen ja tavoitettavuus	11
2.6 Teorialähtöinen sisällönanalyysi	12
2.7 Eettisyys ja luotettavuus	13
3 Tulokset	15
3.1 Huoltajien kokemus etäopetuksesta	15
3.2 Työhyvinvointi	17
3.3 Opettajan kokemus etäopetuksesta	18
3.4 Avoin kohta	20
3.5 Tutkimuksen tulokset osana aiempia tuloksia	23
4 Johtopäätökset	24
4.1 Tulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusehdotukset	24
Lähdeluettelo	26
Liitteet	28
Liite 1. Kyselyrunko	28
Liite 2. Tutkielman kirje	29

1. Johdanto

Koronavirukset eli SARS-CoV-2 ovat suuri joukko viruksia, jotka tartuttavat pisaratartuntana sairastuneen ihmisen yskimisen tai aivastamisen kautta. COVID-19 oireita ovat muun muassa nuha, yskä, päänsärky, maku- ja hajuaistin heikkeneminen, lihaskivut, kurkkukipu ja kuume. SARS-CoV-2 on virus, joka vaikutti Suomessa pahimpana pandemia aikana, vuonna 2020. (THL, 2023)

Helposti levinneen taudin takia Suomen hallitus päätti, että kaikki Suomen peruskoulut suljetaan 18. maaliskuuta 2020. Poikkeuksena olivat lapset, joiden huoltajat työskentelivät yhteiskunnan kannalta kriittisillä alueilla. Etäopetuksen tarkoituksena oli vähentää infektion leviämistä. Edellä mainitut suositukset koskivat myös varhaiskasvatusta sekä esiopetusta. (OAJ, 2020)

COVID-19 pandemia on vaikuttanut negatiivisesti etenkin nuorten ja perheellisten mielenterveyteen. Lisäksi väestön psyykinen kantokyky on heikentynyt huomattavasti pandemian seurauksena. Yhteydenpito etäopetuksen aikana opettajien ja huoltajien välillä oli heikkoa ja katkonaista. Lapsien mielenterveyden tukeminen oli vähäistä, vaikka monet lapset olisivat tarvinneet mielenterveydellisiin asioihin tukea. Hyvin pienet lapset kokivat huolta perheensä taloudellisesta tilanteesta, sekä pienempien sisarustensa oppimisesta. (Pelastakaa lapset, 2020)

Suomessa esiopetuksen tehtävänä on järjestää lapsille suomenkielistä, saamenkielistä, viittomankielistä ja ruotsinkielistä opetusta. S2-lapsien eli lapsien, joiden äidinkieli on jokin muu, kuin suomi tai ruotsi tulee heidän saada opetusta, jollakin edellä mainitusta kielestä koko toimintavuoden aikana. Esiopetuksen tulee olla perheelle maksutonta. Esiopetuksessa tulee järjestää lapsille ohjattu ja ilmainen ruokailutilanne. Esiopetuksen tehtävänä on luoda lapselle turvallinen ympäristö oppimiselle. (EOPS, 2022)

Lapset kokevat varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ensimmäisiä kertoja yhteisöllisyyden tunteen. Esiopetus ja alkuopetus ovat lapselle erittäin tärkeitä paikkoja yhteisöllisyyden kehittymisen kannalta. Lapsille tärkeitä taitoja kuten ystävällisyyttä, kohteliaisuutta ja muiden huomioon ottamista harjoitellaan varhaislapsuuden aikana. (Damon & Pheleps, 1989) Jokainen päiväkotitoiminta luo lapselle arkipäivään rutiineita, joita lapset noudattavat.

1.1 Suomalainen koulutusjärjestelmä

Suomalainen koulutusjärjestelmä koostuu varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta, perusopetuksesta, sekä toiseen asteen koulutuksesta, jotka ovat velvoittavia jokaiselle suomen kansalaiselle. Näiden lisäksi suomessa voi hakea korkeakouluun ja aikuiskoulutukseen. (OAJ, 2018)

Suomessa koulutus on erityisen arvostettua ja suomi tunnetaan maailmalla korkeakoulutettuna maana. Suomen kouluissa toimivat opettajat ovat suorittaneet yliopisto pohjaisen koulutuksen. Myös varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toimivat opettajat suorittavat korkeakoulu pohjaisen tutkinnon. Korkeakoulutuksen tarkoituksena on antaa opettajille pedagogisia valmiuksia toimia opettajana, ja kykyä ottaa huomioon jokaisen lapsen haasteet, vahvuudet ja tarpeet. (OAJ.2018)

Suomessa velvoittavassa koulutusjärjestelmässä koulutus ja siihen tarvittavat materiaalit ovat, jokaiselle oppilaalle ilmaiset. Tämä mahdollistaa sen, että omista taustoistaan riippumatta jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus opiskella samoilla lähtökohdilla. Myöskään lukion ja ammattikoulun välinen valinta ei pohjaudu enää perheen taloudelliseen tilanteeseen. (OAJ, 2018)

Suomalaisen opetuksen laatua arvioidaan vuosittain kansainvälisesti Pisa-tutkimuksen avulla. Pisa-tutkimus tuottaa tilastollista tietoa opetukseen liittyen. Tutkimus antaa myös tietoa koulun ulkopuolella tapahtuvasta oppimisesta. Suomi on pärjännyt tutkimuksissa erittäin hyvin. (Jyväskylän yliopisto, 2023)

2.1 Esiopetus Suomessa

Esiopetuksen tehtävänä on edistää lapsen kasvun-, kehityksen- ja oppimisen edellytyksiä. Esiopetuksen tärkeimpinä taitoina voidaan pitää lapsen minäkuvan vahvistumista leikin avulla. (OPH, 2023) Esiopetuksessa harjoitellaan lisäksi itsenäistä suoriutumista esimerkiksi syömisessä, riisumisessa, pukemisessa, ja wc:ssä käymisellä. Lisäksi lapsien kanssa harjoitellaan vanhemmista erossa oloa, oman vuoron odottamista ja kaveritaitojen luomista ja ylläpitämistä. (OPH, 2023)

Esiopetusta annetaan vuoden aikana lapselle 700 tuntia. Esiopetus mahdollistaa lapselle harjoitella sosiaalisia taitoja yhdessä aikuisten ja muiden vertaisten kanssa. Esiopetuksen

kuuluvat kaikki 6-vuotiaat lapset, mutta poikkeuksena esiopetus voidaan aloittaa jo 5-vuotiaana, jolloin esiopetus on kaksi vuotinen. Pidemmän oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat lapset, jotka ovat esimerkiksi vaikeasti vammaisia, tai heillä on vaikea sairaus. Pidennetyn oppivelvollisuuden saaneille tehdään samalla HJOKS, eli henkilökohtainen opetussuunnitelma. Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilas on myös erityistä tukea saava oppilas. Oppilaalle on tehty hallintopäätös pidennetystä oppivelvollisuudesta ja erityisen tuen antamisesta. (OPH, 2023)

Kaksivuotinen esiopetus kokeilu tuli käyttöön Marinin hallituksen toimesta vuonna 2021. Kokeilun tarkoituksena on vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, kehittää esiopetuksen laatua ja vaikuttavuutta, selvittää perheiden valintoja, sekä saada tietoa siitä miten kaksivuotinen esiopetus vaikuttaa lapsen kehitykseen- ja oppimisedellytyksiin. (#oikeusoppia, 2021)

Esiopetus on kaikille lapsille velvoittavaa ja maksutonta. Esiopetus voidaan toteuttaa kotona, jossa lapsen huoltaja tai muu henkilö opettaa lapselle esiopetuksessa velvoitettavat asiat. Kotona toteutettavasta esiopetuksesta on sovittava kuitenkin erikseen oman kaupungin kanssa. (OPH, 2023)

Esiopetuksen tulee olla lapselle tarpeeksi haasteellista ja tarkoituksenmukaista toimintaa. Esiopetuksen perustana tulee olla tavoitteellista ja lapsilähtöinen pedagogisessa toiminnassa. Esiopetuksen toteutus kuuluu opettajalle, jolla on luokanopettajan- tai varhaiskasvatuksen koulutus. Opettajan tehtävänä on ohjata esiopetusikäisiä lapsia aktiivisesti osallistumaan ja kokeilemaan uusia asioita ympäristössään. (OPH, 2023)

Suomessa opetusta ohjaavat erilaiset lait. Tähän piiriin kuuluu, myös esiopetus. Tärkein asiakirja, jota esiopetus noudattaa on EOPS eli esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. EOPS:in lisäksi on perusopetuslaki, joka säätelee opetuksen järjestämistä. Esiopetuksen tavoitteena voidaan pitää seuraavia viittä osa-aluetta, jotka löytyvät esiopetuksen opetussuunnitelmasta ja varhaiskasvatuksen suunnitelmasta:

1. ilmaisun monet muodot
2. kielen rikas maailma
3. minä ja meidän yhteisömme
4. tutkin ja toimin ympäristössäni
5. kasvan ja kehityn. (OPH, 2023)

Lisäksi lasten laaja-alaista osaamista kehitetään näiden osa-alueiden alla:

1. ajattelu ja oppiminen
2. kulttuurinen osaaminen
3. vuorovaikutus ja ilmaisu
4. itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
5. monilukutaito
6. tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
7. osallistuminen ja vaikuttaminen. (OPH, 2023)

3.2 Perusopetus Suomessa

Jokaisella Suomessa asuvalla on oppivelvollisuus. Suomen koulutusjärjestelmän tavoitteena on tukea ja turvata ihmisiä yhteiskunnassa tarpeellisten asioiden osaamisessa. Ja samalla edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään omien kykyjensä mukaisesti.

Opetuksen tavoitteena on edistää oppilaiden sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. (Finlex, 1998. 2 §) Perusopetusta säättää perusopetuksen opetussuunnitelma, perusopetuslaki, perusopetuksen tuntijako, valtakunnalliset opetussuunnitelmat sekä paikalliset opetussuunnitelmat.

Perusopetuslaissa lukee, että opetus voidaan järjestää etäyhteyden välityksellä, ottaen huomioon oppilaiden ikä ja edellytykset käyttää internetiä opetuksen välineenä. Etäyhteys sopii etenkin valinnaisten kielten opiskeluun. Yksilöllistä opetusta voidaan käyttää, myös esimerkiksi pitkillä sairaala jaksoilla. Etäopetuksen tulee olla teknologiasta huolimatta laadukasta ja pedagogisella tavalla suunniteltua. Lisäksi oppilaiden välinen, sekä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus tulee turvata myös etäopetuksen aikana. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, s. 34. 2014)

1–2 vuosiluokkien tehtävänä on luoda oppilaille myönteinen käsitys itsestään, sekä kehittää heidän valmiuksiaan oppimiseen. Ensimmäisten vuosiluokkien aikana on erityisen tärkeää huomioida jokainen lapsi yksilönä, jotta kaikilla olisi mahdollisimman hyvät edellytykset lähteä toimimaan uudessa ympäristössä uusien ihmisten kanssa. Merkityksellistä on, että jokainen lapsi saa rohkaisevaa- ja kannustavaa palautetta omasta oppimisesta, sekä uusien asioiden oivaltamisesta. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, s.98. 2014)

Kodin tehtävänä oppilaan alkuopetuksen aikana on kasvatustyö. Huoltajan tehtävänä on huolehtia, että lapsen oppivelvollisuus tulee suoritettua. Kodin ja koulun välisellä yhteistyöllä pyritään rakentamaan luottamuksellinen suhde. Opettajan tehtävänä on oppilaiden opetustehtävän toteuttaminen ja samalla varmistaa, että jokainen oppilas oppii opetettavat asiat tarpeeksi hyvin. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, 2014)

2 Tutkimus menetelmät

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää miten etäopiskelu alkuopetuksessa, sekä esiopetuksessa onnistuivat COVID-19 vuoden aikana. Etäopiskelu on herättänyt paljon mielipiteitä niin puolesta, kuin vastaanikin. Tässä olenkin halunnut kerätä tietoa juuri opettajilta ja huoltajilta. Lisäksi saada vastaus tutkimuskysymykseeni, miten esiopetus ja alkuopetus pystyttiin järjestämään huonoimpana pandemia aikana.

Tutkimus oli tärkeä toteuttaa, jotta saisimme mahdollisimman paljon tietoa siitä, miten voisimme tulevaisuudessa toimia, jos samanlainen tilanne uusiutuisi. Osaamme kerätä onnistumiset, sekä tiedot, joita tulee kehittää, että etäopetus tulisi toimimaan paremmin tulevaisuudessa.

Tutkimukseni tutkimuskysymykseni olivat

1. Miten etäopetus toteutui COVID-19 pandemian aikana esi- ja alkuopetuksessa?
2. Miten etäopetus pystytään toteuttamaan tulevaisuudessa paremmin?

2.1 Tutkimuksen tausta ja tarkoitus

Poikkeusolojen vaikutukset perheisiin ja opettajiin haluttiin tutkia etenkin tulevaisuuden kannalta, jos vastaava tilanne toistuisi. Pienten lasten opetus on avainasemassa tulevaisuuden oppimistuloksien kannalta. Erityisen tärkeää on tukea ja auttaa oppilaita oppimaan parhaalla mahdollisella tavalla. Maailmantilanne voi muuttua nopeasti ja etenkin suuret maailman laajuiset pandemiat ovat sellaisia, joista suomen tasoinen korkeakoulutettu maa kärsii. (OAJ, 2020)

Tutkimuksen tarkoituksena oli löytää keinot, joiden avulla opettajat pystyisivät antamaan lapsille mahdollisimman laadukasta opetusta muuttuvassa ympäristössä. Ja miten opettajat, sekä muu koulun henkilökunta pystyvät olemaan perheiden tukena niin, että opetusmuodon mahdollinen vaihtuminen vaikuttaisi mahdollisimman vähän perheiden arkeen.

2.2 Tärkeys ja merkisyys

Tutkimukseni aihe on tärkeä ja merkityksellinen. Etäopetus etenkin esiopetuksessa ja alkuopetuksessa on hyvin vieras ja uusi asia huoltajille ja opettajille. Uusien välineiden ja

opetusmuotojen opettelu vaatii paljon aikaa ja kärsivällisyyttä. Opettajalla on merkityksellinen tehtävä saada kontakti lapsiin myös etäyhteyden välillä. Opettajan ammatillisiin tehtäviin kuuluu havainnoida lasta myös etäopetuksen välityksellä. Mahdollisen huolen herättyä opettajalla on velvollisuus olla yhteydessä kotiin ja tehdä tarvittaessa lapsesta lastensuojelu ilmoitus. (OAJ, 2020)

COVID-19 pandemian vaikutuksia esiopetukseen ja alkuopetukseen on tutkittu jo aiemmin. Tutkimuksissa on selvitetty muun muassa miten pandemiatila vaikuttaa lapsien mielenterveyteen, perheiden tilanteisiin ja vuorovaikutukseen perheiden ja opettajan välillä. Saman tyylistä tutkimus asetelmaa, jota itse tutkin kuitenkin ei vielä löydy.

Esi- ja alkuopetuksen aikana usein harjoitellaan kirjoittamisen ja yksinkertaisten laskujen laskemista. Tärkeimpinä aiheina on myös kasvattaa ja valmentaa lapsia itsenäisempään oppimiseen ja omista välineistä huolehtimiseen. Näiden lasten kanssa ei usein harjoitella vielä esimerkiksi tietokoneen käyttöä tai sähköpostin välityksellä kirjoittamista. Monet lapset saattavat koskea ensimmäisiä kertoja vasta puhelimeen ala-asteelle siirtyessä. Itsenäinen tietokoneen käyttö ei siis toteudu/ toimi monella lapsella, vaikka etäopetus sitä olisi vaatinutkin. (OAJ, 2020)

2.3 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimuksen aineisto on hankittu laadullisella eli kvalitatiivisella menetelmällä. Tutkimus on kyselytutkimus. Kasvatustieteessä laadullinen tutkimus on yleisesti käytetty tutkimusmenetelmä. (Holopainen & Pulkkinen 2012. 20-21). Menetelmää voidaan pitää luotettavana. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on ymmärtää tutkittavan ilmiön laatua, merkityksellisyyttä ja ominaisuuksia. Laadullinen tutkimus on oiva menetelmä, kun tutkittavasta aiheesta tai ilmiöstä on aikaisempaa tietoa vähän tai tutkittavaan ilmiöön halutaan kokonaan uusi näkökulma. (Sarajarvi, Tuomi. 2017)

2.4 Aineiston keruu

Tutkimuksen aineistokeruunmenetelmäksi valitsin kyselytutkimuksen. Kyselytutkimukseen sai osallistua kaikki halukkaat huoltajat, sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opettajat. Kyselytutkimuksen etuna on, että vastaaja saa vastata nimettömästi, vastaaminen on nopeaa

sekä avoimet kysymykset antavat käyttökelpoisia siteerauksia mahdollisen tutkimuksen tekemiseksi. Avoimet kysymykset antavat usein enemmän informaatiota, kuin valmis kysymys, jossa on ainoastaan muutama vastaus vaihtoehto. (Duodecim, 2009)

Kyselytutkimukseni kysymykset olivat luotu niin, että ne antaisivat mahdollisimman kattavasti ja monipuolisesti tietoa. Tärkeintä oli saada vastaajilta haluamani tieto, vaikka vastaajat eivät olisikaan vastanneet avoimiin kysymyksiin.

Kyselytutkimuksen alussa olin kertonut vastaajille seuraavat asiat: miksi kyseisen kyselyn luon, mihin sitä tarvitsen, miten tietoa käsitellään ja mikä on tutkimukseni tarkoitus. Kerroin myös vastaajille, että he saavat vastata kyselyyn anonyymisti ja luottamuksellisesti. Päiväkodeille ja alakouluille, joihin jätin kyselyt, toimitin myös tutkimukseen liittyvät lupalomakkeet.

Kyselytutkimuksen rajasin osallistujia niin, että huoltajien lapsien tuli olla COVID-19 pandemian aikana alkuopetuksessa tai esiopetuksessa. Opettajan puolestaan täytyi toimia esiopetuksen tai alkuopetuksen opettajana. Rajaamisen ideana oli myös, että kyselystä saadut tiedot olisivat mahdollisimman tarkkoja ja niiden käytettäväisyys vastaisi mahdollisimman tarkasti sitä mitä itse kyselyn tuloksilta haluaisin.

Varhaiskasvatus ikäisten lasten huoltajilla on varmasti erilaiset kokemukset päiväkodin toiminnasta ja toteutumisesta COVID-19 pandemian aikana, kuin esimerkiksi alkuopetuksessa olevien lasten huoltajilla.

Tutkimukseni tärkeimpänä kysymyksenä, on opettajan ja huoltajan välinen yhteistyö, sekä miten opetus toteutettiin poikkeusolojen aikana. Muun muassa saiko huoltajat tarpeeksi ohjeistusta, ja miten lapsia voidaan tukea etäopetuksen aikana enemmän ja laadukkaammin huoltajan toimesta. Sekä miten esimerkiksi kaikki opetukseen tarvittavat sovellukset toimivat, ja miten opettajat lopulta kokivat onnistuneensa opettajan roolinsa COVID-19 pandemian aikana.

2.5 Kyselyyn osallistuminen ja tavoitettavuus

Kyselyyn osallistui yhteensä 27 vastaajaa, joista opettajana toimi 17 vastaajaa ja huoltajana 10. Tutkimuksen aineisto kerättiin nimettömästi ja vastaajat saivat vastata myös halutessaan avoimiin kysymyksiin. Ilman avoimia kysymyksiä, sain kuitenkin vastaajilta ne tiedot, joita halusin kyselyn tuottavan. Avoimet kysymykset toimivat vastaajien vapaana sanana ja he saivat kertoa siinä omia kokemuksiaan laajemmin.

Tutkimuksen jaoin varhaiskasvattajien- ja alkuopettajien Facebook-ryhmään. Lisäksi lähetin kyselyn suoraan päiväkoteihin ja alakouluihin kertomalla kuitenkin tutkimuksen kohderyhmän. Huoltajille kysely oli saatavilla Facebook-ryhmissä, sekä jaettuna sähköisesti niille perheille, joiden tiesin, että heidän lapset olivat COVID-19 pandemian aikana esiopetuksessa tai alkuopetuksessa. Kysely oli huoltajille ja opettajille saatavilla noin kuukauden ajan.

Perheet, joissa kyselyyn vastasivat, olivat 86 % 1–2 lapsen perheitä. 13 % vastanneen perheistä on 3–4 lasta. Kyselyyn osallistujien ikää, sukupuolta tai koulutusta en halunnut karkottaa. Koin sen tämän tutkimuksen kannalta epäoleellisena asiana. Vaikka tutkimusten mukaan huoltajien korkeakoulu tausta on yhteydessä lasten oppimiseen ja sen tuottamiin tuloksiin.

2.6 Teorialähtöinen sisällönanalyysi

Tässä tutkimuksessa on käytetty aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi on kvalitatiivista tutkimusta. Sisällönanalyysiä käytetään yleisesti tekstien ja aineiston analysoimisessa. Analysoinnin tarkoituksena on saada tekstin merkittävimmät asiat nostettua esille. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä kerätty aineisto ohjaa tutkittavan aineiston analyysin tekoa. Aineistosta nostetaan esille keskeisimmät oivallukset riippumatta siitä, miten ne vaikuttavat aiempiin tutkimuksiin. Teoriatausta ei vaikuta aineistossa käsiteltäviin asioihin. (Spoken, 2018)

Kyseisen tutkimuksen tarkoituksena oli kyselytutkimuksen aineistosta nostaa yksittäisiä havaintoja, jotka yhdistetään yhdeksi isommaksi kokonaisuudeksi. Nämä kokonaisuudet olivat seuraavanlaiset. Positiivinen, neutraali ja negatiivinen näkökulma. Tarkoituksena oli verrata tutkimuksen antamaa tietoa, aiemmin jo löydettyyn ja analysoituun tietoon. Miten uusi kerätty tieto on yhteydessä aiempaan kerättyyn tietoon. Mitä yhteistä ja mitä erilaista tutkimus antoi.

Aineiston analyysi aloitettiin lukemalla kaikki vastaukset, jotka oli saatu tutkimuskysymyksiin. Tämän jälkeen aineistossa käsiteltiin saatavia graafista tietoa. Graafinen tieto antoi, joihinkin kysymyksiin jo suoraan vastauksen. Analysoinnin jälkeen keräsin avoimet vastaukset yhteen. Avoimien vastauksien käsittelyssä meni enemmän aikaa, koska kaikissa vastauksissa ei ollut suoraa viitettä siihen oliko heidän vastauksensa positiivisia vai negatiivisia. Useammalla vastaajalla oli etäopetuksesta myös molempia

kokemuksia, joita vastaaja oli halunnut avata enemmän avoimissa kysymyksissä. Aineistosta lopulta saadut vastaukset jaettiin kolmeen yläluokkaan, jotka olivat positiiviset, negatiiviset ja neutraalit vastaukset. Yläluokkien tarkoituksena oli jakaa ja antaa tietoa siitä millaisia laajempia kokemuksia avoimilla kysymyksillä oli. Tietoja oli myös helpompi käsitellä muissa tutkimuksen osissa, kun aineistoa oli jaettu ja eritelty useampaan kohtaan.

2.7 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen tekeminen ja erityisesti kyselyn tekeminen vaativat luojalta luotettavuutta ja eettisyyttä. Kyselyn tuloksia tulee käsitellä ja käyttää luotettavista ja anonymiteettia kunnioittaen. Tutkijan on otettava siis huomioon, että tutkimukseen osallistujille ei aiheudu haittaa tutkimukseen osallistumisesta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunnan julkaisu 3/2019, s.9–11) Kyselyyn osallistuneiden ihmisten ei tarvitse kärsiä tutkimukseen liittyvistä haitoista. Tutkimukseen osallistujat saavat osallistua vapaaehtoisesti ja perääntyä, missä kohtaan tutkimuksen tekemistä tahansa. Tutkimuksen tekijällä on velvollisuus antaa myös osallistujille tietoa tutkimuksen etenemisestä, toteuttamisesta ja siitä miten heidän tietojansa tullaan käsittelemään. (Tutkimuseettinen neuvottelukunnan julkaisu 3/2019, s.9–11) Näistä edellä mainituista asioista olen kertonut erikseen kyselyyn vastanneille henkilöille.

Tässä tutkimuksessa olen ottanut huomioon tutkimus periaatteeseen liittyvät eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyvät asiat. Tutkimuksessa olen pyrkinyt ottamaan käyttöön mahdolliset oleelliset ja ajankohtaiset lähteet, jotta tieto olisi mahdollisimman tuoretta. Kysely oli myös yhtenäinen jokaiselle osallistujalle, joka lisää tutkimuksen toistettavuutta ja sitä, että mahdollisuus osallistua ja vastata kysymyksiin oli jokaiselle vastaajalle identtinen.

Tutkimuksen osallistujat saivat olla mistä päin suomea. Laaja-alue, jolle kysely tehtiin saattaa osittain heikentää ja antaa erilaisia tuloksia, kuin rajaamalla kysely alue esimerkiksi yhteen maakuntaan. Samalla se kuitenkin rikastaa tulosten monipuolisuutta ja antaa laajemman ja realistisemmän kuvan. Etäopetuksen resurssit Helsingissä saattavat olla aivan erilaiset verrattuna pohjoisessa olevaan pieneen kylälakouluun tai esiopetukseen. Maakunnan sijaintia en kuitenkaan pitänyt kyselyn kannalta erityisen relevanttina tietona.

Tutkimuksessa esitetyt vastauksien lainaukset ovat kirjoitettu sellaisina, kun vastaajat ne kirjoittivatkin. Olen tutkielmassani kuitenkin jakanut vastauksia muutamaan kategoriaan, kuten positiiviset, negatiiviset ja neutraalit näkemykset. Lukijalle kuitenkin tutkielma antaa

osittain tulkinnan varaa, koska muutamassa vastauksessa vastaajat toivat sekä positiivisia sekä negatiivisia asioita esille.

Tutkimuksen tuloksia käsitellessä ja analysoidessa on muistettava, että olen itse tuonut tutkimukseen ne asiat tuloksista, joita olen halunnut tulkita. Olen kuitenkin pyrkinyt siihen, että tulokset ovat samanlaiset riippumatta siitä, ketä tulokset olisivat analysoineet.

Huomioitavaa on kuitenkin, että jokaisella tutkimuksen tekijällä on eri asiat, joita he haluavat tutkimuksessaan käsitellä ja painottaa.

3 Tulokset

Aikaisemmat tutkimustulokset antavat tietoa pandemian negatiivisista vaikutuksista etenkin kouluun ja tulevaisuuteen liittyen. Osa lapsista oli kokenut, että he tarvitsivat keskusteluapua kouluterveydenhuollon palveluiden piireistä. Koulusta ja esiopetuksesta tiedotus oli epäselvää, liittyen saataviin palveluihin. Koulun tuki olisi ollut tärkeää etenkin niissä perheissä, jossa ongelmia oli havaittu jo ennen etäkouluun ja -esiopetukseen siirtymistä. Erityisesti ne perheet, joissa on erityislapsia ja perheen tilanne on heikko. Tiedotus terveydenhuollonpalveluista ja ruokailusta olivat sekavia, joka vaikutti siihen, että kaikki lapset eivät saaneet esimerkiksi lämmintä ruokaa joka päivä. Aiemmin olleet perheongelmat kiristyivät entisestään lasten ollessa kotona. (THL, 2020)

Opettajan tuki on perheille tärkeää koulun ja esiopetuksen aikana. Tällaista tukea olisivat perheet ja lapset myös kaivanneet poikkeusolojen aikana. Heikentynyt tuki ja yhteydenpito lisäsi lapsien pahoinvointia kotona. Joka viides lapsi joutui tuntemaan huolestuneisuutta perheensä toimeentulosta. Osa lapsista kokivat, että olisi tarvinnut psykologista-apua etäopiskelun aikana. Perheet olisivat kaivanneet, etenkin taloudellista tukea. Isommat lapset kokivat ajoittain huolta pienempien sisarusten heikentyneistä oppimistuloksista. Erityisen huolestuttavaa oli, että 3 % lapsista koki väkivallan lisääntyneen COVID-19 pandemian aikana. Päihteiden käyttö lisäsi huolta myös 8 % lapsista. (Pelastakaa lapset, 2020)

Esiopetuksessa saatava tuki jäi lapsilta kokonaan saamatta. Tukea tulisi lapsen saada, kun siihen tarve ilmenee. S2 lapsien esiopetuksen toteutus oli heikommassa asemassa etäopetuksen aikana. Syy siihen oli huoltajien osittain heikompi suomen kielen taito. Tutkimuksen aineisto osoitti huolestuttavia piirteitä siihen, miten opetus toteutettiin niin huoltajien, kuin opettajien näkökulmasta. Suurin osa vastaajista koki etäopetuksen negatiivisena asiana. Kahdeksan vastaaja kuitenkin koki, että asia oli positiivinen. Opettajat kuitenkin saivat kokea vastauksiensa perusteella useamman kerran viikossa onnistumisen tunteita osana opetustyötä. Huoltajat kuitenkin kokivat epäonnistumisen tunteita harvemmin. Onnistumisen tunteita, kuitenkin saattoi olla muutaman kerran viikossa.

3.1 Huoltajien kokemus etäopetuksesta

Tutkimus tulokset antoivat paljon näyttöä siihen, että kodilla oli erittäin suuri merkitys etäopetuksen toteutumiseen. Perheen vaikutus oli lähes yhtä suuressa roolissa, kun opettajan

panos opetuksen järjestämiseen. Koska lapset ovat esi- ja alkuopetuksen aikana vielä niin pieniä tarvitsevat he poikkeuksetta aina, apua tehtävien tekemisessä. Jokaisen perheen tilanne on erilainen, joten jokaisella perheellä on myös erilaiset voimavarat ja resurssit toimia etäopetuksessa. Esiopetus ja alkuopetus ei jakanut erikseen kotiin lapsille tietokoneita etäopetusta varten, oli yhteyden ja tietokoneen opastus huoltajan vastuulla. Huoltajan työllisyystilanne etäopetuksen aikana myös vaikutti siihen, miten he pystyivät avustamaan lapsia tietokoneen käytössä.

H1: Työllisti todella paljon vanhempia, kun oli sekä 1. ja 2. luokkalainen kotona. Kyllä siinä oma työnteke jäi taka-alalle.

H2: Koulu ei antanut mitään. Itse en voinut tehdä etätöitä, joten töideni jälkeen tein myös ”opettajan” työt jotta lapseni pysyy opetuksessa mukana.

H3: Ahdistavana. Oma lapseni oli ensimmäisellä luokalla ja lukeminen oli haastavaa. Tietokoneen käyttö oli aivan alkutekijöissä, joten tarvitsi IHAN kaikessa vanhemman apua. Ei omaa Wilmaa käytössä, vaan viestintäkin vanhemman Wilman kautta, joten vanhemman vastuulla aivan kaikki. Ei yhteistä opetusta etäyhteydellä.

Jossain vaiheessa saatiin sentään opettajalle työpuhelin, jossa oli wa-mahdollisuus ja muistaakseni muutaman kerran videopuhelu opettajan ja oppilaan välillä tuon kevään aikana toteutui.

H4: Helppoa mutta osittain kuormittavaa

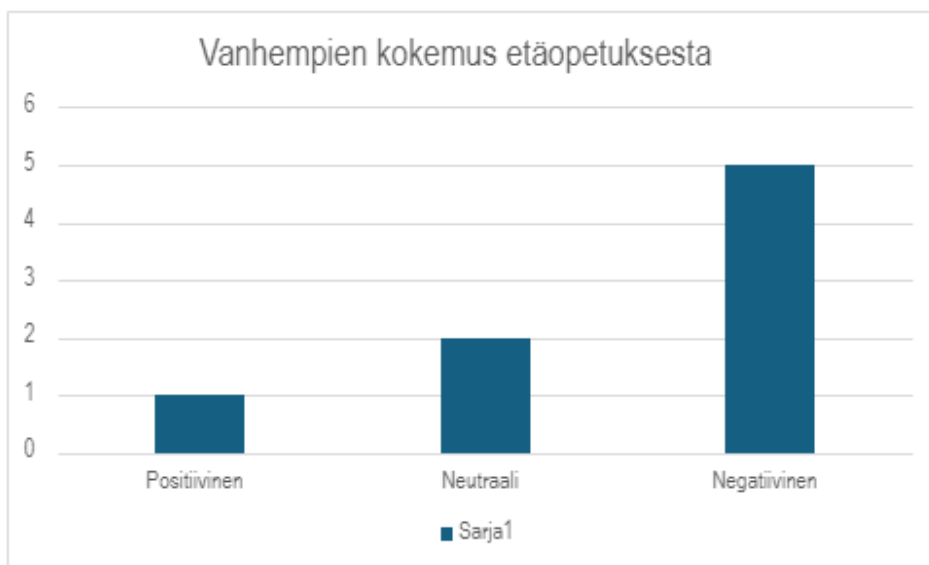
H5: Olimme viikon kotona kun joku muu oli saanut koronan. Läksyjen teko sujui hyvin. En pahemmin joutunut opettamaan eikä meillä ollut tietokoneen välityksellä opetusta.

Huoltajien vastaukset olivat hyvin erilaisia, mutta monelle huoltajalle heräsi huoli oman lapsen osaamisesta ja taitojen kehittymisestä. Tärkeänä asiana huoltajat olisivat kokeneet, että opettajan kanssa olisi ollut enemmän yhteydenpitoa ja siihen olisi ollut helpompaa turvautua opetukseen ja avustamiseen liittyvissä asioissa. Huoltajien työ oli selkeästi yksi merkittävimpiä tekijöitä siihen, kuinka kuormittavaksi tilanteeksi etäopetus koettiin.

Suurin osa huoltajista kokevat koulun ja opettajan tuoman opetuksen lapselle tärkeänä, joten kasvatuksen ja opetuksen siirtyminen osaksi omaa arkipäiväistä vastuuta tuotti epävarmuutta ja jopa negatiivisia tunteita. Tähän vaikutti varmasti huoltajien koulutustausta, sekä uudenlainen tilanne, johon huoltajia ei ollut myöskään erikseen valmistettu. Vastauksista pystytään lukemaan, että usealle perheelle etäopetus oli huono oppimisenmuoto ja siitä ei ollut perheiden kanssa mitään hyötyä. Opetuksen laadussa ja sen järjestämisessä on huomattavia eroja myös etäopetuksen aikana. Tämä oli kiinni opettajan ammattitaidosta ja

osaamisesta esimerkiksi digitaalisten laitteiden käytössä. Vastavalmistuneella opettajalla on usein enemmän voimavaroja ja innostusta toteuttaa uusia ideoita.

Positiivisia asioita oli, että opettajalla oli työpuhelin, johon huoltajat saivat laittaa pienellä kynnyksellä viestiä. Lisäksi videopuhelu mahdollisuus opettajan kanssa oli mieluisa ja sitä pidettiin hyödyllisenä. Etäopetuksen toteuttaminen oli myös osalle perheelle helppoa ja mieluisaa. Tähän vaikuttavat varmasti huoltajien oma sosioekonominen asema ja koulutustausta, sekä myös se miten kiinnostuneita lapset olivat koulunkäynnistä.

Taulukko 1: Vanhempien kokemus etäopetuksen laadusta.

3.2 Työhyvinvointi

Työhyvinvointi koostuu työn turvallisuudesta, mielekkyydestä ja omasta hyvinvoinnista. Työhyvinvointi vaikuttaa arjessa jaksamiseen, työn suorittamiseen ja poissaolojen määrään. (Sosiaali- ja terveysministeriö). Työhyvinvointia tukevia tekijöitä on muun muassa hyvä esimies ja johtamistaidot. Lisäksi työkaverit, joiden kanssa työtä tehdään. Työntekijöiden ammattitaito ja osaaminen vaikuttaa omaan työhön, mutta myös työkavereiden työntekoon. Lisäksi hyvät suhteet lapsiin ja heidän perheisiinsä ovat tärkeässä roolissa opettajan työhyvinvoinnissa.

Työhyvinvointia voivat heikentää työn radikaali muuttuminen, työn liian suuri kuormitus ja omat mielenterveydelliset ongelmat. Heikentäviä tekijöitä ovat myös työkavereiden suuri vaihtuvuus, työn sisältö ja sen muuttuminen, vaikeat suhteet esimerkiksi lapsiin ja perheisiin. Heikentyneestä työhyvinvoinnista on erityisen tärkeää puhua esimiehelle, sekä työterveydessä. (Tampereen Yliopisto)

3.3 Opettajan kokemus etäopetuksesta

Vaikka opettajien kokemukset olivat suurimmaksi osaksi myös negatiivisia, oli niissä suurempaa jakoa, kun huoltajilla. Opettajien antamista vastauksissa on huomattavissa opettajan ammattikuvaan kuuluvia toiveikkaita piirteitä. Lisäksi moni opettaja on huomannut myös onnistuneensa etäopetuksen aikana, vaikka se varmasti on tuonut paljon haasteita etenkin 6–8-vuotiaiden lasten opetuksessa.

O1: Uusien sovellusten käyttöönotto oli inspiroivaa ja erilaista etäopetukseen sopivia menetelmiä suunniteltaessa sai käyttää luovuutta. Se, miten lapset oppivat ja kokivat, uudet menetelmät jäi usein epäselväksi mikä lisäsi epävarmuutta opettajana.

O2: Osan perheiden kanssa helppoa, perheet olivat aktiivisesti yhteydessä ja tehtävät tuli tehtyä. Muutama perheeseen vaikea saada kontaktia.

O3: Sain tietoa siitä millaisissa kodeissa lapset elävät ja paljonko heillä on mahdollisuus saada tukea koulunkäyntiin. Se auttoi ymmärtämään paremmin koulun käynnin realiteetteja.

O4: Oli vaikeampi vetää raja työn ja vapaa-ajan välille, tuntui että jatkuvasti piti olla enemmän ja enemmän tavoitettavissa myös iltaisin. Lähipäivinä vastuulla oli edelleen etäopetuksessa olevat, joka teki työstä entistä rankempaa. Etäopetusjakso oli rankka ja vaatii jatkuvaa erilaisten opetuskeinojen ja materiaalien kehittelyä. Netin toimivuus ja äänien kuuluvuus haastoi.

O5: Se oli kivaa vaihtelua. Joihinkin oppilaisiin tutustui täysin uudella tapaa ja löytyi paljon vahvuuksia, joita ei välttämättä luokassa huomannut.

O6: Päivittäin eteen tuli asioita, joista ei ollut tietoa eikä kokemusta, mutta jotka piti ratkaista. Samalla piti olla perheiden ja lasten tukena, ettei paniikkimieliä pääse valloille. Raskasta oli.

O7: Huoltajat, jotka pitivät lapsensa kotona, eivät huolehtineet esiopetuksen tavoitteiden toteutumisesta tavoitteiden avaamisesta ja niitä tukevista etätehtävistä huolimatta.

O8: Koin sen pääosin positiivisena. Tein opettajan töitä, kun niin sanotusti pahin vaihe oli jo ohi. Yhteistyö muiden ryhmien kanssa aloitettiin uudestaan ja erilaisia tapoja yhteistyölle keksittiin vähitellen. Toimintaa aloitettiin kehittämään niin, että asioita tehtiin enemmän yhdessä ja toisia kohdattiin avoimesti.

Yhtenevää opettajien vastauksissa oli puutteellinen tietokoneen käytön osaaminen lapsilla.

Nettiyhteyden liittyvät ongelmat olivat hankaloittavia tekijöitä opetuksen kannalta.

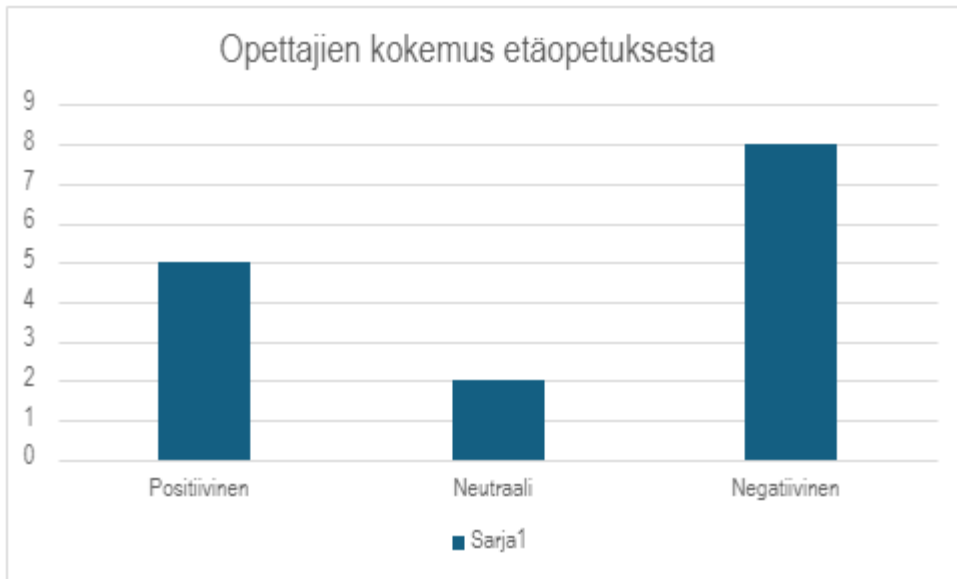
Puutteellinen osaaminen vaikutti opetuksenlaatuun ja sen järjestämiseen. Lisäksi opettajat kokivat epävarmuutta, koska he eivät pystyneet samalla etäyhteyden välillä arvioimaan lasten oppimista ja kehittymistä. Vapaa-ajan rajaaminen työn teosta oli haasteellista, koska perheet kaipaivat myös iltaisin opettajan tukea. Opettajilla nousi huolen aihetta siitä, että huoltajat

eivät tukeneet lapsia koulunkäynnissä, jolloin osa kouluun liittyvistä tehtävistä jäi tekemättä. Huoltajien yhteydenpito ja avoimesti huolien ja kysymyksien esittäminen opettajille olisi ollut tärkeää. Tämän avulla opettajat olisivat myös voineet paremmin auttaa oppilaita heti huolen tai kysymyksien herättyä.

Positiivisena asiana opettajat kokivat uusien sovellusten opettelemisen ja niiden käyttöön ottamisen. Tämä oli monelle opettajalle mielenkiintoinen asia. Uusien sovellusten ottaminen käyttöön oli motivoivaa ja antoi opettajille mahdollisuuden suunnitella oman näköistä opetusta oppilaille. Opettajat kokivat myös erityisen tärkeänä asiana oppia tuntemaan lapset sellaisessa ympäristössä, jossa he elävät. Tällaista mahdollisuutta ei olisi ilman etäopetusta tullut. Lapsien perheisiin tutustuminen antoi ymmärrystä uudella tavalla siihen, millaisia mahdollisuuksia lapsilla oli koulunkäyntiin. Millaiset valmiudet perhe on pystynyt antamaan lapsille. Lisäksi osa lapsista toi etäyhteyden välille sellaisia piirteitä ja taitoja, joita ei normaali olosuhteissa olisi tullut ilmi. Tämä oli opettajille arvokasta tietoa, sillä he pystyivät arvioimaan lapsia uudella tavalla.

Opettajan jaksaminen oli etäopetuksen aikana koetuksella. Opettajan olisi pitänyt pystyä antamaan omasta vapaa-ajasta perheille. Samaan aikaan heillä oli suuri huoli niistä perheistä, joihin ei saatu samalla tavalla yhteyttä. Opettajan työn merkityksellisyys ja vastuu muuttivat myös työn vaatimustasoa. Kaiken uuden opetteleminen oli samalla kuormittavaa. Epätietoisuus tulevasta oli samalla tavalla opettajilla, kuin perheilläkin ahdistavaa.

Työhyvinvointia tuki kollegoiden vertaistuki sekä apu. Lisäksi opettajan tietoisuus siitä, että tämä on väliaikaista ja tulevaisuudessa pystytään palaamaan normaaleihin olosuhteisiin. Uusien taitojen ja oivalluksien löytäminen lapsista tuki myös hyvinvointia ja jaksamista.

Taulukko 2: Opettajien kokemukset etäopetuksesta

3.4 Avoin kohta

Kyselylomakkeessa oli mahdollisuus avata laajemmin omia näkemyksiä ja kokemuksia viimeisessä kohdassa. Avoinen kohdan tulokset antavat tärkeää tietoa siitä, mitä esimerkiksi monivalintakysymykset eivät anna. Avoinen kysymyksen kohta antoi myös vastaajan kertoa sellaisia näkemyksiä, jotka olisivat muuten jäänyt kertomatta. Avoinen kysymyksen kohta antaa myös tarkentavaa tietoa sellaisista kyselyistä, jossa henkilötieto on saatavilla. Tässä kyselyssä, jossa kysely toteutettiin anonyymisti ei voida yhdistää avoimen kysymykseen vastannutta ihmistä monivalintakysymyksiin.

Avoiimiin kysymyksiin sain monipuolisia vastauksia tutkimukseen osallistuneilta. Avoimet kysymykset käsitellään seuraavassa kohtaan. Tulen käsittelemään tietoa neutraalisti, koska jokaisesta vastaajasta ei voida saada tietoa, onko vastaaja toiminut huoltajana vai opettajana. Vastaajien vastaukset ovat liitetty alle sellaisina, joina vastaukset tulivat.

V1: Esi- ja alkuopetusikäiset lapset ovat kovin pieniä osallistumaan etäopetukseen. Huoltajien tulee ottaa suuri vastuu lapsensa oppimisesta jos koko opetus tapahtuu etänä.

V2: Etäopetukseen hypättiin aivan liian helposti, ottamatta huomioon pitkiä vaikutuksia.

Perseestä, kiitos vaan päättäjät että lapset ja vanhemmat voivat huonosti. Olisittepa itse edes yrittäneet samaa.

V3: Osana alkuopetusta tämä voisi toimia. Joitakin tunteja voisi hyvin pitää vaikka teamsilla.

V4: Näinkin voi opetusta hoitaa. Huoltajille joilla monta lasta ja itse olivat vielä töissä, todella rankkaa.

V5: Oli se silti hyvä toimia näin toisaalta

V6: Hankalaa. Lukutaidon opettelu, laitteiden käyttö. Ohjaus. Kenen vastuulla opetus todellisuudessa on?

V7: Haaste erityisesti erityistä tukea tarvitsevien lasten kohdalla. Näissä kodeissa eletään muutoinkin haastavissa arjen tilanteissa, jolloin tutut ja säännölliset struktuuri ovat erityisen tärkeitä. Siksi lapsen kannalta kaikki muutos voi olla haitallista. Pienten lasten kohdalla lähiopetus tulee olla ensisijainen toimintamuoto. Opettajana kaipaisin ehdottomasti myös lisää opetusta ja kokemusta etäopetuksen järjestämiseen

V8: Haastavaa oli ekaluokkalaisten kohdalla huolehtia lukemisharjoittelun opetuksesta ja seuraamisesta päivittäin.

V9: Pienet tarvitsevat aikuisen avaamaan tietokoneen ja kirjautumaan ohjelmiin. Etäopetukseen ei ehtinyt kukaan varautua tarpeeksi, esim harjoittelemalla lasten kanssa koulussa kirjautumista ym.

V10: Voisi toimia yleisen tuen oppilailta mikäli asiaa olisi etukäteen harjoiteltu.

V11: Rankkaa varmaankin myös huoltajille, sillä heidän piti olla apuna yhteyksiä avatessa sekä ottaa vastuuta kotona enemmän tehtävien etenemisestä. Myös mahdolliset heikot yhteydet ja tekniset haasteet koettelivat huoltajien hermoja.

V12: Tämä pitäisi valmistella ensin koulussa hyvin. Koneelle ja erilaisiin ohjelmiin kirjautuminen olisi hyvä olla hallussa, sähköpostin käyttötaitokin olisi plussaa. Tämän olen ottanut nyt uusien ykkösten kanssa huomioon jo alusta pitäen ihan uudella tavalla. Varmuuden vuoksi. Kovin harmittaa vielä tänäänkin niiden oppilaiden tilanne, jotka olisivat kaivanneet enemmän tukea oppimiseen, mutteivät sitä saaneet kaikesta yrittämisestä huolimatta.

V13: Mielestäni pienissä määrin etäopetus on hyvää ja myös vanhemmat tässä erilailla mukana kuin normi koulunkäynnissä.

V14: Idioottien hommaa.

V15: Ensimmäinen reaktio oli kun kuulin, että joudumme jäämään kotiin, oli voi että! Miten tässä tilanteessa kuuluu nyt toimia. Kaikki kuitenkin sujui hyvin ja koulusta tuli päivittäin tehtävät mitkä sitten tehtiin.

V16: Pienet vaatii paljon henkilökohtaista tukea, jota oli vaikea antaa etänä

V17: Korona-aikana oli hyväksyttävää ja ymmärrettävää sekä jos lapsella olisi jokin vakava sairaus tai kotona olemista vaativa poissaolo, niin myös siinä tapauksessa hyvä vaihtoehto osallistua edes jollain tavalla.

V18: Etäopetus ei pienillä toimi, mikäli huoltajat eivät ole apuna.

V19: Haaste, kun lapset ovat niin pieniä, että esim lukutaito ja digitaidot ovat hyvin rajalliset.

V20: Toivottavasti ei enää ikinä. Toisaalta hirveän suuri harppaus tuli siinä, että tuli opeteltua eri toimintatapoja

V21: Etäopetus soveltuu mielestäni kouluasteista kaikista huonoiten esi- ja alkuopetukseen. Opettajan ja koulukavereiden fyysinen läsnäolo olisi erittäin tärkeää niin lasten hyvinvoinnin kuin sosiaalisten taitojenkin oppimisen kannalta. Etäopetuksen harjoittelu koulussa etukäteen ennen itse etäaikoja helpotti etäopetuksen järjestämistä sen ajan koittaessa. Toimin itse opettajana melko hyväosaisella ja enimmäkseen suomenkielisellä alueella, jossa kotoa löytyi tietokoneet lapsille ja vanhemmat osasivat auttaa lapsia. Tässä on varmasti paljon aluekohtaisia eroja.

V22: Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö jäi korona aikana vähiin, koska yhteistä toimintaa ei pystytty järjestämään. Itse en kokenut etäopetusta opettajana, mutta ajatuksen tasolla etäopetus esiopetuksessa kuulostaa miltei mahdottomalta. Eskarilaisen kanssa pitäisi olla koneen kanssa myös vanhempi mukana ja tehtävät tulisi tehdä kotona yhdessä vanhemman kanssa.

V23: Joillekin sopii, joillekin. Vanhempi lapsistani piti etäopetuksessa, ja pärjäsi myös siinä oikein hyvin. Koronatilanteesta tavallista raskaamman teki se, ettei tiennyt, milloin tilanne normalisoituu, jos ollenkaan.

V24: -

V25: Ykkösluokkalaiselle varmasti vaikeinta aikaa etäopetukseen osallistuminen eikä tehtävien saaminen kirjallisena täytyä opettamisen kriteereitä. Vanhemmat eivät ole opettajia eivätkä kotikoulun opettajan roolia valinneet. Itsellenikin oli samanaikaisesti viskari päiväkodista kotona ja omat opinnot, jotka myös etäopinnoiksi siirtyivät, joten tämän äidin energiat vedettiin ainakin täysin kuiviin tuon todella raskaan kevään aikana.

V26: Tunsin etten voi olla opettajana kakkosluokkalaisille vain ruudun ja tekstin välityksellä. Minulla oli aika haastava porukka silloin niin se myös asetti omat haasteensa.

V27: Ei mitään mainittavaa.

Vapaasana kohtaan tuli paljon vastauksia. Vastaukset nojautuivat pitkälti monivalinta-kysymyksien vastauksien mukaisesti. Vastaukset antoivat tärkeää tietoa liittyen siihen, miten esi- ja alkuopetuksen etäopetusta voidaan järjestää tulevaisuudessa. Ja millaisia valmiuksia ja osaamista se vaatii opettajilta koulusta, sekä perheiltä kotona. Tieto on tärkeää ja merkityksellistä, myös jatko tutkimusehdotusten ja tutkimus tulosten kannalta.

3.5 Tutkimuksen tulokset osana aiempia tuloksia

Tutkimuksessa saadut tulokset tukevat aikaisemmin saatujen tutkimuksien tuloksia. Saadut tulokset tukevat aineistoa, jota olen käyttänyt lähdemateriaalina tutkimusta tehdessäni. Tutkimus osoitti myös uudenlaista tietoa ja näkemyksiä liittyen esi- ja alkuopetuksen toteuttamiseen poikkeusolojen aikana.

Tulokset ovat samanlaiset liittyen etäopetukseen siirtymiseen ja sen suunnitteluun. Nopeasti uudelleen tilanteeseen siirtyminen oli huonosti suunniteltu ja osittain myös toteutettu. Pienten lasten kanssa olisi täytynyt käydä tilannetta enemmän läpi, jotta heille tulisi tietoa ja ymmärrys siitä miksi tällaisia toimia tehdään. Vastuu opettajan ja huoltajan väliltä tulisi tehdä selkeämmäksi, jotta huoltajat eivät joutuisi opettajan rooliin. Tietokoneiden ja sovellusten käyttäminen tuotti haasteita. Tietotekniisätaitoja tulisi siis harjoitella, jo pienten lasten kanssa viimeistään alkuopetuksen aikana. (OAJ, 2023)

Kouluterveydenhuollon vastuu terveydellisistä haitoista poikkeusolojen aikana ja sen jälkeen on suuri. Aikaisemmat tutkimukset osoittavat, että perheet ja lapset eivät saaneet tukea tarvitsemallaan tavalla. Kyselystä saaduilla vastauksilla on näyttöä siihen, että kouluterveydenhuollon olisi täytynyt olla aktiivisempi ja käyttää enemmän resursseja poikkeusolojen aikana pieniin koululaisiin. (Haataja, Konola, Oikarinen, Ursin, Sandström, 2022)

4 Johtopäätökset

Tutkimustulokset osoittavat, että etäopetus opetusmuotona 5–8 vuotiaiden lasten kanssa on hankala toteuttaa. Etäopetukseen siirtyminen vaatii paljon valmistautumista ja opettelua yhdessä lasten kanssa. Pienten lasten kanssa vuorovaikutus ja ohjaaminen on hankala toteuttaa etäyhteyden välityksellä.

Etäopetus kuitenkin voisi toimia joissakin määrin esimerkiksi isommilla lapsilla ja jopa alaluokilla. Esimerkiksi kipeänä ollessa lapsilla voisi olla mahdollisuus seurata opetusta etäyhteyden avulla.

Etäopetuksen taitoja kuitenkin on tärkeä harjoitella jo pienten lasten kanssa. Monella lapsella onkin mielenkiintoa ja innostusta opiskella digitaalisiinlaitteisiin liittyviä taitoja. Esimerkiksi esiopetuksessa olisi oivallista harjoitella esimerkiksi etäyhteyden harjoittelemista omatoimisesti, sekä sähköpostiin kirjautumista. Tällaisten taitojen osaaminen auttaa huomattavasti, jos tulevaisuudessa joudutaan etäopetukseen. Opettelun ansiosta lapset eivät ole niin riippuvaisia huoltajista koko ajan. Sekä opetukseen menevä aika ei menisi kokonaan lasten ohjaamiseen. Kyseisen tutkimuksessa saadut tulokset, sekä aiemmat tulokset tukevat omia johtopäätöksiä. (YLE.2019)

4.1 Tulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimusehdotukset

Kyselyllä saadut tulokset osoittavat, että etäopetus vaatii opettajilta ja koululta huomattavan paljon aikaa ja esivalmistelua. Etäopetukseen siirtyminen on iso muutos niin opettajille, kuin lapsille ja huoltajillekin. Tutkimuksen antama tieto on erityisen tärkeää ja merkityksellistä mahdollisesti tulevaisuudessa tulevan kriisin kannalta, jossa opetuksen muotoa joudutaan muuttamaan lähiopetuksesta etäopetukseen tai hybridiopetukseen. Etäopetuksen tulee täyttää kaikki samat kriteerit, jotka lähiopetuksenkin tulee täyttää. Esiopetuksen tehtävänä on muun muassa tarjota lapsille mahdollisuus monipuoliseen vuorovaikutukseen ja sosiaalisten taitojen oppimiseen vertaistensa kanssa. (EOPS, 2022) Näitä taitoja siis opettajan tulee pystyä tarjoamaan lapsille vaikka, opetus jouduttaisiin järjestämään jostakin syystä etäopetuksen muodossa.

Opettajille olisi jo opettajankoulutuksen aikana erityisen tärkeää opettaa, sekä näyttää erilaisia sovelluksia, joiden avulla he pystyvät olemaan yhteydessä perheisiin tarvittaessa etäyhteyden avulla.

Tässä tutkimuksessa tutkittiin COVID-19- pandemian vaikutuksia opettajiin, sekä lapsiin. Aihetta voisi laajentaa ja tutkia esimerkiksi kokeiluiden avulla. Oppilaille voitaisiin antaa tietokoneet käyttöön koulun puolesta. Näin oppilaille olisi mahdollisuus tarvittaessa osallistua opiskeluun, myös kipeänä. Asteittainen etäopetuksen käyttö mahdollistaa laitteiden omatoimisen käytön jo hyvin pienenä. Siitä on hyötyä, jos tulevaisuudessa koittaa poikkeustilanteet ja opetus tulee järjestää etäyhteyden välillä.

Tutkimuksen kohteena oli huoltajat, sekä opettajat. Tutkimustietoa voisi kysyä, myös suoraan lapsilta esimerkiksi haastatteluiden avulla. Lisäksi aiemmin mainittuja kehitysideoita kokeilemalla pystyttäisiin järjestämään uudenlainen tutkimus ja havainnoimaan miten laitteiden monipuolinen opettelu jo pienillä lapsilla helpottaisi esimerkiksi etäopetuksen aikana. Sekä miten pystytään rajaamaan opettajan ja huoltajan työ.

Molempien jatkotutkimusehdotuksien tuloksia voisi hyödyntää osana opettajankoulutuksen koulutus sisältöä. Tuloksista saadut tiedot olivat hyvin herättäviä, joten näihin tulisi pystyä vastaamaan tulevaisuudessa paremmalla tavalla. Erilaisiin tilanteisiin joutuminen ja opetusmuodon muuttaminen ovat sellaisia taitoja, joita tulisi myös opettajan työssä toimiville opettaa.

Lähdeluettelo

- APA. American Psychological Association. Style and Grammar Guidelines.
<https://apastyle.apa.org/>
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2014
- Factors influencing adoption of online teaching by school teachers: A study during COVID-19 pandemic. Sangeeta. Tandon, U. 2021
- Haataja, J. Konola P, Oikarinen. R-M, Ursin. E, Sandström S. 2022. Oulun ammattikorkeakoulun julkaisija.
- Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2012. Tilastolliset menetelmät. Helsinki: Sanoma Pro.
- Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisu. 2019
- Jyväskylän Yliopisto. 2023. PISA lyhyesti
- Karvi. Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen
- Koronavirus SARS-CoV-2. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. 3.7.2023
- Kyselytutkimuksen suunnittelu. Luoto. R. 2009. Aikakausikirja Duodecim
- Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, Anneli Sarajärvi, Jouni Tuomi. 2017
- Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta. 2021.5.2.1046/2020
- OAJ. 2023. Opettajan vastuut ja velvollisuudet
- OAJ. 2018. OAJ:ltä ratkaisuehdotuksia viheliäisiin ongelmiin: #koulutusratkaisee
- OAJ.2020. Koulut ja oppilaitokset siirtyvät kuukaudeksi etäopetukseen
- OAJ.2023. Yhteistyö kodin kanssa
- OPH. Esiopetuksen tavoitteet
- Pekka Rissanen, Kimmo Parhiala, Laura Kestilä, Vuokko Härmä, Juha Honkatukia, Vesa Jormanainen. 2020. COVID-19-epidemian vaikutukset väestön palvelutarpeisiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen: nopea vaikutusarvio. THL julkaisija.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2014
- Perusopetuslaki 30.12.2020/1216
- Päivi Marjanen, Marjaana Marttila, Ja Marjo Varsa. 2013. Pienten Piirissä. Juva. PS-kustannus.

Sisällönanalyysi, Rita Leinonen. 2018

Stressi, Huoli, Yksinäisyys- koronapandemian vaikutukset lasten ja nuorten elämään. 2020.
Pelastakaa lapset

YLE. 2019. Kaikki vanhemmat eivät pysty tukemaan lasten opiskelua kotona –
poikkeustilanne repii yhtä isompia raiioja asuinalueiden välille

Liitteet

Liitteiden pääotsikkoa ei numeroida. Liitteissä käytetään samoja tyylejä kuin tekstiluvuissa.

Liite 1. Kyselyrunko

1. Perhemuoto
2. Lasten lukumäärä
3. Toimin opettajana/ huoltajana
4. Opettajan tuki/ apu oli helposti saatavilla
5. Opettajana koin yhteydenpidon perheisiin
6. Vanhempana yhteydenpidon opettajaan koin
7. Sain opettajalta selkeät ohjeet, toteuttaakseni opetuksen kotona
8. Millaisia ajatuksia etäopetus herätti?
9. Kuinka usein koit onnistumisen tunnetta kasvattajana/ opettajana?
10. Kuinka usein koit onnistumisen tunnetta huoltajana?
11. Miten koit etäopetuksen huoltajana?
12. Miten koit etäopetuksen opettajana?
13. Mitä muita ajatuksia herää etäopetuksesta osana esi- ja alkuopetusta?

Liite 2. Tutkielman kirje

Opiskelen Varhaiskasvatuksen opettajaksi Turun Yliopistossa ja teen kandidaatin tutkielmaa aiheesta esi- ja alkuopetuksen toteutus COVID-19 pandemian aikana. Miten huoltajat, sekä opettajat kokivat tilanteen yhtäkkiä alkaneen kriisin keskellä. Tutkimuksen aiheena on tutkia miten opetus ja kasvatus järjestettiin pahimpana COVID-19 pandemian aikana.

Toivon että kyselyyn vastaavat sellaiset henkilöt, jotka työskentelivät COVID-19 pandemian aikana esi- ja alkuopetuksessa opettajana tai heidän lapsensa oli osana kyseistä opetusryhmää. Kysely vie aikaa 5–10 minuuttia.

Kysely toteutetaan anonymisti ja aineistoa tulen käsittelemään luottamuksellisesti. Kyselyyn voi vastata 30.11.2023 saakka.

Jos kyselystä tulee jotain kysyttävää, tai haluat vaihtoehtoisesti kertoa omasta kokemuksesta laajemmin voit laittaa minulle sähköpostia.

Terveisin. Vanessa Peltonen, S-posti: X